

Ooijse Graaf

Nieuwsbrief

September 2023

Even bijpraten...

Graag praten wij u bij over het plan van K3 voor de herinrichting van de Ooijse Graaf op gronden van akkerbouwbedrijf Eindschenhof. In deze nieuwsbrief leest u meer over voortgang van het project en de reacties die de gemeente ontvangen heeft op het bestemmingsplan dat in het voorjaar ter inzage heeft gelegen bij de gemeente. Ook leest u onder andere over nieuwe stappen in de gebiedsontwikkeling.

Naar een robuuste, toekomstgerichte Ooijse Graaf

De Ooijse Graaf ontwikkelen tot een robuuste klimaatbuffer waar water, natuur en extensieve recreatie bij elkaar komen. Dat is wat we willen realiseren met het inrichtingsplan voor de Ooijse Graaf zoals we dat de afgelopen jaren in gezamenlijkheid hebben ontwikkeld. Een gebied met een grotere beschikbaarheid aan water bij droge perioden en meer bergingsruimte in natte tijden of hoge rivierafvoeren, een groot oppervlak aan nieuwe natuur én ruimte om die natuur te beleven.

Combineren van functies

Onze gezamenlijke ambitie is om een bijdrage te leveren aan extra leefgebied voor diverse vogelsoorten als de roerdomp, woudaapje en grote karekiet die afhankelijk zijn van (riet) moeras. Ongeveer 33 hectare akkerbouwgrond wordt daarvoor omgevormd naar natuur. Het plan betreft het aanleggen van 13 hectare nieuw rietmoeras en circa 20 hectare water met natuurvriendelijke oeverzones. Het nieuwe rietmoeras ligt tegen het bestaande rietmoeras aan waardoor het geheel flink

groter en robuuster wordt. Zo kan het beter gaan functioneren als leefgebied voor kwetsbare vogelsoorten als de roerdomp, woudaapje en grote karekiet die we graag in het gebied willen zien. Verder wordt het natuurgebied beter beleefbaar door het realiseren van wandel- en struinroutes en een vogelkijkhut.

Onderdeel van een groter geheel

Het plangebied maakt straks onderdeel uit van een robuuste natuur- en landschapsverbinding vanaf de Waal ter hoogte van de Millingerwaard, via de Erlecomsewaard, Kraaijenhof, de Ooijse Graaf, de Querdam en het Wylerbergmeer, naar de stuwwal ter hoogte van de gemeenten Nijmegen en Berg en Dal.

Zandwinning als drager

Door de uitvoering door middel van tijdelijke zandwinning dragen we tegelijkertijd bij aan de beschikbaarheid van lokaal gewonnen, duurzame bouwgrondstoffen. De winning van deze grondstoffen is aangemerkt als nationaal belang om voor de Nederlandse bouwsector voldoende materialen beschikbaar te houden. Niet alleen voor de bouw van woningen en de aanleg en het onderhoud van infrastructuur, maar bijvoorbeeld ook voor de aanleg van dijken, sportvelden en parken.

Rietmoeras in de Ooijse Graaf (Foto: Ton Rutten)

Struweelhaag als insectenwal

Aan de noordkant van de Ooijse Graaf, op de scheiding van het projectgebied en de agrarische gronden, komt een struweelhaag over een lengte van 1.100 meter. Op het kaartje op pagina 3 ziet u dat bij nummer 7. Naast een duidelijke en herkenbare omzoming van het nieuwe natuurgebied, zorgt de haag ook voor een waardevolle ecologische verbinding én vormt ze een habitat voor veel insecten, vogels en kleine zoogdieren. De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap zal voor ons de aanleg van de struweelhaag uitvoeren.

Over het bestemmingsplan

Afgelopen april werd het ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd door de gemeente Berg en Dal. Op 20 april organiseerden we samen met de gemeente een inloopbijeenkomst op het erf van de familie Jeuken voor de omgeving en andere geïnteresseerden. Tijdens deze inloopbijeenkomst kon het bestemmingsplan worden ingezien en konden er vragen over worden gesteld.

Ingediende zienswijzen

Er zijn vanuit de omgeving een aantal zogenaamde 'zienswijzen' op het bestemmingsplan ingediend in de vorm van vragen, aanvullingen, complimenten, op- en aanmerkingen. Wat duidelijk werd, is dat er veel waarde gehecht wordt aan het vergroten van het leefgebied van de moerasvogels. Ook is er enthousiasme over het aanleggen van nieuwe beleefbare natuur, het openstellen van bestaande natuur en het realiseren van een vogelkijkhut met educatiedoelstellingen. De vragen en kritische kanttekeningen richten zich voornamelijk op het zorgvuldig borgen en uitvoeren van het toekomstig beheer, het behalen van beleidsdoelstellingen, de mogelijke verhoging van het waterpeil en de tijdelijke zandwinning in het gebied.

Toekomstig beheer

Het agrarische bedrijf Eindschenhof van de familie Jeuken is al zes generaties lang actief in de Erlecomse polder. Zij zijn eigenaar van het grootste deel van de gronden waarop we dit plan realiseren. Dat deze grond nu omgevormd gaat worden naar natuur is voor de familie een flinke stap.

De familie werkt hieraan mee omdat zij zien dat het ook voor de agrarische sector van belang is dat de natuur meer ruimte krijgt en dat boeren ook een rol krijgen in het beheer van natuurgebieden. Zo wordt de maatschappelijke functie van het bedrijf verbreed van alleen voedselproductie naar ook natuurbeheer. Een deel van het nieuwe rietmoeras is niet in eigendom van de familie. Dit deel zal beheerd gaan worden door Staatsbosbeheer.

Om het beheer op een juiste manier uit te voeren en dit ook te borgen is er een beheerplan opgesteld. Dit beheerplan is nu als zogenaamde voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan opgenomen. Op deze manier is het beheer, maar ook de toegankelijkheid van de wandel- en struinpaden, geborgd voor de toekomst. Dit beheerplan is in samenwerking met ARK Rewilding Nederland en in overleg met Staatsbosbeheer opgesteld en zij zullen de familie Jeuken gaan ondersteunen om een goede natuurbeheerder te worden.

Behalen van beleidsdoelstellingen

In het verleden is er door de gemeente aangegeven dat zandwinning niet wenselijk zou zijn. Dit werd ingegeven doordat er veel overlast van vrachtwagens op de wegen was en bij

specifieke ontwikkelingen tot een eentonige inrichting van het gebied heeft geleid. Bij het besluit om medewerking te verlenen aan het plan, heeft de gemeente daarom als voorwaarden meegegeven dat het zand per schip afgevoerd moet worden en er sprake moet zijn van multifunctioneel ruimtegebruik. De overlast die zandwinningen in het verleden tot gevolg konden hebben voor (onder meer) omwonenden, is daarmee niet meer aan de orde.

In het plan wordt er door het multifunctionele ruimtegebruik invulling gegeven aan diverse gemeentelijke en provinciale doelstellingen op het gebied van natuurontwikkeling, landschap, landbouw, bouwgrondstoffen, toegankelijkheid en beleefbaarheid waardoor de gemeente en de andere betrokken overheden de ontwikkeling als maatschappelijk wenselijk beschouwen.

Klimaatverandering/waterpeil

De functie van het nieuwe natuurgebied als klimaatbuffer heeft ook geleid tot vragen uit de omgeving. Er zijn met name zorgen over een toekomstige verhoging van het waterpeil in de omgeving. Met dit herinrichtingsplan wordt een bijdrage geleverd aan de functie van klimaatbuffer door het aanleggen van een plas, rietmoerassen en het wat ophogen van omliggende landbouwgronden. Op deze manier krijgt het water meer ruimte en hebben landbouwgronden minder snel 'natschade' door de wat hogere ligging.

Daarnaast is het onze ambitie om het waterpeil wat te verhogen, zodat de klimaatbuffer verder versterkt kan worden. Echter, hierover gaat het waterschap. Wij verwachten dat het waterschap het waterpeil gefaseerd gaat verhogen. Dit gebeurt ook in de rest van de Ooijpolder en past binnen de nieuwe inzichten over water vasthouden in plaats van water zo snel mogelijk afvoeren. Als samenwerkende initiatiefnemers ondersteunen wij dus ook een zo groot mogelijke verhoging van het waterpeil, mits dit geen negatieve gevolgen heeft voor de omgeving. Onderzoek toont aan dat dit goed mogelijk is zonder dat de omgeving hier overlast van ondervindt. En voor de natuur en de landbouw is het ook van groot belang dat waardevol water niet zomaar uit het gebied wordt afgevoerd.

Zandwinning

Onderdeel van het plan is de aanleg van een nieuwe plas. Vanuit enkele omwonenden is voorgesteld om alleen maar rietmoeras aan te leggen zonder plas. Voor dit idee ontbreekt echter instemming en draagvlak bij de grondeigenaren. Ook een financieel fundament om tot daadwerkelijke aanleg te komen, ontbreekt.

Met het inrichtingsplan dat er nu ligt, wordt het zand dat gewonnen wordt, ingezet in de bouwsector. Dat maakt het project financieel mogelijk (het project ontvangt géén subsidies vanuit de overheid en draagt fors bij aan belangrijke maatschappelijke aspecten als werkgelegenheid en overheidsinkomsten). Het zand is hard nodig voor de bouwsector. Er is een tekort aan bouwgrondstoffen en de winning ervan wordt dan ook gezien als nationaal belang. Zand is een volledig schone grondstof die volledig herbruikbaar is.

Met het plan voor de Ooijse Graaf willen we het mes aan meerdere kanten laten snijden: door middel van de winning van belangrijke grondstoffen een nieuwe plas met nieuwe natuur aanleggen, waardoor het gebied ecologisch waardevoller wordt. Het midden van de plas is diep en biedt vissoorten als kwabaal in tijden van droogte juist een plek om te overleven, wat voor deze soort (en andere soorten) juist weer bijdraagt aan hun (herstel)kansen. De oeverzones zijn ondiep en gevarieerd en bieden leefgebied voor een breed scala aan soorten als watersnip, plevier maar bijvoorbeeld ook de bever. Ook gaan

we het in Nederland steeds zeldzamer wordende rietmoeras weer een kans geven.

Landschapsfonds Ooijse Graaf

Door enkele omwonenden is het idee geopperd om een Landschapsfonds op te richten om extra meerwaarde voor de omgeving toe te voegen gedurende de uitvoeringsfase van de herinrichting. K3 heeft met enkele omwonende de eerste stappen gezet om te komen tot een uitwerking van dit Landschapsfonds.

Het idee is dat inwoners, organisaties, verenigingen en stichtingen in de Ooijpolder jaarlijks initiatieven bij het Landschapsfonds Ooijse Graaf kunnen indienen met het doel om de Ooijse Graaf, of de omgeving daarvan, nog mooier te maken. Wij stellen vanuit K3 gedurende de uitvoering van het werk jaarlijks een budget beschikbaar voor de uitvoering van één of meerdere ingediende initiatieven. Gedacht kan worden aan een bijdrage voor landschaps- of cultuurhistorische elementen of bijvoorbeeld extensieve recreatieve voorzieningen.

Drijvend groen rondom drijvende zonnepanelen

Om zoveel mogelijk gebruik te maken van lokaal opgewekte groene stroom en omdat er op dit moment onvoldoende capaciteit op het elektriciteitsnetwerk aanwezig is, worden op een klein deel van de bestaande plas Kraaijenhof tijdens de uitvoering voor een periode van maximaal zes jaar drijvende zonnepanelen geplaatst. Door zonnepanelen te combineren met een batterijpakket sluit het aanbod van energie beter aan op de vraag.

Eerder gaven we aan dat we bezig waren te onderzoeken of het mogelijk is om drijvende, groene eilandjes te plaatsen rondom de zonnepanelen die tijdelijk op de bestaande plas Kraaijenhof komen te liggen. We hebben daar een eerste pilot voor opgestart, en die pilot blijkt een succes! Naast het groen bieden de eilandjes ook ruimte voor (broedende) watervogels.

Inrichtingsplan

- 1 Nieuwe plas met waardevolle oevers
- 2 Nieuw rietmoeras
- 3 Ophogen landbouwgebieden
- 4 Otterpassage
- 5 Afwatering d.m.v. nieuwe stuw
- 6 Vogelkijkhut
- 7 Struweelhaag met kruidenrijke zone
- 8 Wandelroute Thornsche Molen – vogelkijkhut
- 9 Wandelroute Erlecomseweg naar de dijk (Erlecommetje)
- 10 Nieuw verworven perceel voor extra rietmoeras
- 11 Tijdelijk installatierrein
- 12 Tijdelijke drijvende zonnepanelen
- 13 Tijdelijke persleiding
- 14 Tijdelijke transportband voor afvoer zand

Basisschool 't Bijenveld goed toegerust op excursie

Goede initiatieven steunen we heel graag! Sandor Verkaart uit Leuth werkt op basisschool 't Bijenveld in Leuth. Als 'natuurmeester' neemt hij zijn klas graag mee naar buiten, de natuur in. Het ontbrak echter nog aan verrekijkers.

Samen met de Postcodeloterij en Vogelbescherming Nederland heeft K3 een bijdrage gedaan, zodat de veldlesmaterialen nu helemaal compleet zijn. En de verrekijkers worden al goed gebruikt! Wij blijven de komende jaren het initiatief steunen en de verrekijkers komen vast goed van pas in de nieuwe vogelkijkhut!

Planning

Op 12 oktober buigt de raad van de gemeente Berg en Dal zich over het vaststellen van het bestemmingsplan. Daarnaast zijn de verschillende overheden bezig met het afronden van de verschillende vergunningprocedures.

Wanneer er nieuws is over de vergunningsprocedures, komen wij daar bij u op terug.

Huidig plan

Onze ambitie: een groter areaal rietmoeras

Van 13 naar 18 hectare rietmoeras

In het nu vast te stellen bestemmingsplan is de realisatie van 13 hectare aan nieuw rietmoeras opgenomen. Maar K3 en ARK hebben samen afgesproken dat er nog eens 5 hectare aan nieuw rietmoeras wordt gerealiseerd.

We zijn blij om mee te kunnen delen dat we daarvoor recent een agrarisch perceel hebben verworven. We gaan met de omgeving en bevoegde gezagen in overleg over onze ambitie om op dit perceel extra rietmoeras te realiseren.

Contact

Heeft u vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze nieuwsbrief? Wij staan u vanzelfsprekend graag te woord. U kunt contact opnemen met:

K3
Koen Akkerman
k.akkerman@k3.nl
024 3488800

ARK Rewilding Nederland
Gijs Kurstjens
gijs.kurstjens@ark.eu
06 38 30 41 48

